POLSKI PETERSBURG
ПОЛЬСКИЙ ПЕТЕРБУРГ

Scenariusz 4. *Warsztaty metodologiczne pisania haseł encyklopedycznych i słownikowych – tekst informacyjny*

Kinga Anna Gajda

Niniejsze warsztaty mogą być wykorzystywane na lekcjach **języka polskiego** i **historii sztuki** od II etapu edukacji. Wśród umiejętności kształtowanych na tych lekcjach zakłada się samodzielne, przejrzyste i logiczne formułowanie wypowiedzi pisemnych, opisywanie dzieł, przedstawianie środków ekspresji, które je identyfikują i świadczą o jego przynależności kulturowej, czasowej i stylowej, znajomości terminów i pojęć. W zależności od etapu edukacyjnego i formy wypowiedzi pisemnej przyjmują coraz bardziej złożony i sprofesjonalizowany kształt. Inną kompetencją uczoną na tych przedmiotach jest wyszukiwanie potrzebnych informacji, ocenianie ich rangi, wskazywanie najistotniejszych fragmentów. Wśród materiałów znajdują się również encyklopedie, zawierające hasła składające się z definicji oraz informacji dodatkowych, a także uwzględnienie podstawowej literatury potrzebnej do przygotowania hasła i rozwijającej omawiane w nim zagadnienie. Ponadto w encyklopedii istotna jest szata graficzna (w miarę możliwości hasło uzupełniane jest o materiał ikonograficzny).

Jak zaznaczają komentarze do podstawy programowej z zakresu języka polskiego, zadaniem nauczyciela jest tworzenie sytuacji metodycznych wykorzystujących pasję poznawczą i chęć zabawy uczniów.

Warto zwrócić uwagę na to, że hasła w encyklopedii *Polski Petersburg* nie są klasycznymi, kompaktowymi hasłami, jak to zwykle bywa w encyklopediach, lecz rozbudowanymi słownikowymi opisami. Konstrukcja haseł osobowych była wzorowana na instrukcji wydawniczej *Polskiego słownika biograficznego*.

<u>Cele główne</u>

Uczeń:

- wie, jak wygląda prawidłowo sformułowane hasło encyklopedyczne;
- potrafi napisać poprawnie tekst hasła encyklopedycznego;
- posługuje się w piśmie fachową terminologią.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- nabywa umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystania informacji z różnych źródeł, z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- rozumie i poprawnie korzysta z informacji zawartych w encyklopedii;
- podaje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje stosowane w nim środki językowe;
- cytuje odpowiednie fragmenty tekstu źródłowego;
- stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej;
- opisuje dzieła sztuki, osoby, postaci literackie, filmowe itp.;
- ocenia własną kompozycję językową;
- opracowuje redakcyjnie własny lub cudzy tekst;
- wykonuje różne działania na tekście (streszcza, parafrazuje, analizuje);
- publicznie (na forum klasy) wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu;
- zna słownictwo fachowe;
- posługuje się językiem sztuki;
- zna i opisuje cechy stylistyczne charakterystyczne dla epoki, stylu, kręgu kulturowego, planów, układów przestrzennych;
- tworzy i stosuje definicje oraz pojęcia z zakresu historii i teorii sztuki;
- korzysta ze specjalistycznej literatury, encyklopedii;
- łączy plan architektoniczny lub układ przestrzenny z autorem, budowlą, epoką, stylem lub kręgiem kulturowym;
- zna elementy składowe opisu cech formalnych dla architektury, malarstwa i rzeźby.

Metody pracy:

- warsztat,
- samodzielne dochodzenie do wiedzy,
- analiza materiału źródłowego,
- praca z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Tok zajęć (w zależności od pracy uczniów zajęcia mogą trwać od jednej godziny do dwóch godzin lekcyjnych)

Nauczyciel prosi uczniów o włączenie komputerów (gdy nie pozwala na to wyposażenie sali, zgadza się, aby uczniowie wykorzystali swoje telefony komórkowe, tablety itp. – na wcześniejszej lekcji może poprosić o ich przyniesienie – istotne jest bowiem, aby wskazywać uczniom edukacyjny walor Internetu). Uczniowie wchodzą na stronę http://www.polskaipetersburg.pl/hasla. Gdy nie ma takiej możliwości, otrzymują wydrukowane hasła.

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Uczniowie podają charakterystyczne cechy stylu pisania haseł encyklopedycznych, budowy hasła, rozpoznają stosowane w nim środki językowe.

Następnie uczniowie pracują indywidualnie. Każdy z nich tworzy hasło encyklopedyczne – może być ono związane z realizowanym na poprzednich lekcjach tematem, narzucone przez nauczyciela lub dowolnie wybrane przez ucznia. Hasło może być uzupełnione o rysunek, zdjęcie itp., pisane ręcznie lub na komputerze. Uczeń powinien otrzymać również materiały, które umożliwią mu stworzenie hasła. Taka praca może być równocześnie sprawdzianem wiedzy ucznia, jeżeli podczas opracowywania hasła wykorzystuje on informacje przekazane wcześniej przez nauczyciela.

Dalej uczniowie pracują w parach. Uczeń przekazuje stworzone przez siebie hasło koledze, którego zadanie polega na ocenie i redakcji hasła. Po omówieniu poprawek redakcyjnych uczeń akceptuje wprowadzone zmiany lub proponuje inną wersję.
Z pomocą nauczyciela uczniowie tworzą własną encyklopedię. Może się ona znaleźć na stronie internetowej lub na klasowym Facebooku, gazetce ściennej itp.